

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia.

Yleisradio Oy:lle säädettyihin julkisen palvelun tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi viihteen ja lapsille suunnatun ohjelman tarjonta. Lisäksi ehdotetaan, että julkisen palvelun tehtäviin lisättäisiin myös tasa-arvoa ja kansalaisten osallistumisen tukemista koskevat säännökset.

Yleisradio Oy:n toimitusjohtajan valinta siirrettäisiin hallituksen tehtäväksi. Lakiin lisättäisiin myös hallituksen kokoonpanoa ja tehtäviä koskevat säännökset. Hallintoneuvoston tehtäviin kuuluisi edelleen Yleisradio Oy:n toiminnan laajuudesta ja suuntaviivoista päättäminen sekä yhtiölle laissa säädetyn julkisen palvelun tehtävän toteutumisen valvonta. Hallintoneuvosto valitsisi yhtiölle hal-

lituksen, jonka jäsenten tulisi edustaa monipuolista, yhtiön keskeisten tehtävien ja toiminnan kannalta tärkeää asiantuntemusta. Hallituksen jäsenet eivät saisi olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön toimivaan johtoon.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain toimilupamaksua koskevat pykälät kumottaviksi siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisio-toimintaan.

Laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2008.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Yleisradio Oy:n hallinto.....	4
Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävä	5
Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain mukainen toimitusmaksu	6
Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmä	7
1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	8
1.3. Nykytilan arviointi.....	8
Yleisradio Oy:n hallinto.....	8
Yleisradio Oy:n julkinen palvelu	9
Toimitusmaksu	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	10
Yleisradio Oy:n hallinto.....	10
Julkinen palvelu.....	11
Toimitusmaksu	12
3. Esityksen vaikutukset	13
3.1. Vaikutukset valtiontalouteen.....	13
3.2. Vaikutukset Yleisradio Oy:n toimintaan ja talouteen.....	14
3.3. Vaikutukset kaupalliseen televisio- ja radiotoimintaan	15
3.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
3.5. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	15
4. Asian valmistelu	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Laki Yleisradio Oy:stä	16
1.2. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta	20
2. Voimaantulo	20
3. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	20
3.1. Yleisradio Oy:n julkinen palvelu ja sananvapaus	20
3.2. Valtion televisio- ja radiorahasto ja budjettivalta	21
3.3. Säätämisyjärjestyksen arviointi	21

LAKIEHDOTUKSET	22
Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.....	22
valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta.....	24
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.....	25

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleisradio Oy:n hallinto

Yleisradio Oy on valtionyhtiö, jolla on yhteiskunnallinen erityistehtävä, mistä syystä yhtiön hallinnosta ja tehtävistä on annettu oma erityislakinsa eli laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993). Yhtiö toimii liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla, ja ministeriön keskeisiä yhtiötä koskevia tehtäviä ovat yhtiötä koskevan lainsäädännön ja yhtiön toimintaedellytysten kannalta tärkeiden televisiomaksua koskevien valtioneuvoston päätösten valmistelu. Viestintäviraston tehtävänä on valvoa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) noudattamista. Viestintävirasto kerää myös televisio- ja toimilupamaksut valtion televisio- ja radiorahastoon valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) mukaisesti.

Yleisradio Oy:stä annetun lain mukaan yhtiön hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja. Lain 5 §:n mukaan 21-jäsenisen hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Hallintoneuvoston jäsenen tulee edustaa tietettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeinoelämän ja talouselämän tuntemusta sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä. Hallintoneuvosto on valinnut keskuudestaan erillisen työvaliokunnan, joka käsittelee hallintoneuvostoon tulevia asioita yksityiskohtaisesti ennen varsinaista neuvoston kokousta. Hallintoneuvosto on antanut myös kahdelle henkilöstön edustajalle oikeuden osallistua kokouksiinsa.

Hallintoneuvoston tehtävät ulottuvat lain 6 §:n mukaan toimitusjohtajan ja hallituksen valinnasta yhtiön toiminnan laajuudesta päättämiseen. Hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävistä ei laissa ole erityismääräyksiä vaan niitä koskevat säännökset ovat yhtiön yhtiöjärjestyksessä.

Vakiintuneen käytännön mukaan on katsot-

tu, että Yleisradio Oy:n omistajaohjaus tapahtuu eduskunnan valitseman hallintoneuvoston toimesta.

Hallintoneuvosto päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista. Lisäksi hallintoneuvosto valvoo julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tehtävien suorittamista, päättää seuraavan vuoden talousarviosta sekä tarkastaa ja hyväksyy hallituksen vuosikertomuksen. Hallintoneuvosto antaa myös valtuuden yhtiön toiminimen kirjoittamiseen, valvoo yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta sekä valvoo, että yhtiökokouksen päätökset pannaan täytäntöön. Hallintoneuvoston tehtävänä on myös kutsua yhtiökokous koolle ja valmistella siinä käsiteltävät asiat. Hallintoneuvosto voi ratkaista muitakin hallituksen sille alistamia asioita.

Yleisradio Oy:stä annettua lakia muutettiin vuonna 2003 siten, että hallintoneuvoston on annettava yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle. Kertomuksen pohjalta eduskunnan on mahdollista käydä keskustelua Yleisradio Oy:n harjoittamasta julkisesta palvelusta, yhtiön tarjoamien palvelujen sisällöstä ja muusta toiminnasta.

Yleisradio Oy:n hallituksen valitsee hallintoneuvosto. Hallituksen jäsenet on valittava siten, että hallitus edustaa molempia kieliryhmiä ja riittävää asiantuntemusta Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaisten julkisen palvelun tehtävien hoitamisessa. Tällä hetkellä Yleisradio Oy:ssä on niin sanottu sisäinen hallitus. Hallituksen puheenjohtajana on yhtiön toimitusjohtaja ja muina jäseninä radio- ja televisiotoimialojen ja ruotsinkielisen toimialan johtajat. Lisäksi henkilöstöllä on oikeus nimetä hallitukseen yksi varsinaisen jäsen.

Yleisradio Oy:n hallitus suorittaa muilta kuin Yleisradio Oy:stä annetussa laissa mainituilta osin osakeyhtiölain (734/1978) mukaisesti osakeyhtiön hallitukselle kuuluvat tehtävät. Hallitus muun muassa nimittää toi-

mialajohtajat ja toimialajohtajien alaisina toimivat johtajat.

Voimassa olevan lain mukaan Yleisradio Oy:n toimitusjohtajan ottaa ja erottaa hallintoneuvosto, joka myös vahvistaa hänen palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot. Toimitusjohtajan toimikausi on viisi vuotta. Nykyisen työjärjestyksen mukaan hallintoneuvosto nimittää myös toimialajohtajat. Työjärjestyksen mukaan toimitusjohtaja nimittää televisio- ja radiokanavien ohjelmajohtajat toimialajohtajien esityksestä. Toimialajohtajat puolestaan vastaavat toimialojensa ohjelmatoiminnasta hallintoneuvostolle sekä johtavat ja valvovat toimialojen kanavien ohjelmajohtajien toimintaa sekä vastaavat valvonnan ja vastuiden organisoinnista omalla toimialallaan sekä yhtiön hallituksen jäsenenä.

Yleisradio Oy:ssä on lisäksi johtoryhmä, jonka muodostavat toimitusjohtaja, eri toimialojen johtajat sekä keskushallinnon johtajat ja henkilöstön edustaja. Johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa eri toimintojen suunnittelussa sekä niiden toteutuksen ohjaamisessa.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävä

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa. Yhtiön toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä:

1) tukea toimivaa kansanvaltaa tarjoamalla yhteiskunnallisista kysymyksistä monipuolista tietoa, mielipiteitä ja keskusteluja, myös vähemmistöryhmille ja erityisryhmille

2) tukea, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria ja välittää sen tuloksia jokaisen saataville

3) edistää ohjelmiston sivistävää luonnetta, tukea kansalaisten opiskelua ja tarjota hartausohjelmia

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielisiä kansalaisia ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muille kieliryhmille

5) välittää asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia ja varautua yleisradiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa sekä

6) valmistaa, tuottaa ja lähettää suomalaisia ohjelmia ja välittää uutisia ja ohjelmia Suomen ja ulkomaiden välillä.

Yleisradio Oy:n ohjelmiston rakenteesta päätetään vuosisuunnittelun ja siihen liittyvän talousarvion valmistelun yhteydessä hallintoneuvostossa.

Yleisradio Oy lähettää tällä hetkellä televisio-ohjelmistoja viidellä kanavalla, joista kolme on pelkästään digitaalisessa välityksessä. Vuonna 2001 aloittaneiden uusien kanavien myötä televisiolähetystuntien määrä on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina. Vuonna 2004 yhtiö lähetti 19 882 tuntia televisio-ohjelmia. Ruotsinkielisten lähetysten osuus ohjelmatunneista oli 11 prosenttia.

Myös radiolähetysten tuntimäärät ovat uusien digitaalisten kanavien vuoksi kasvaneet tuntuvasti. Vuonna 2004 radion lähetysaika oli yhteensä 177 162 tuntia ja ohjelma-aika oli 150 535 tuntia. Ruotsinkielisen radion ohjelmia oli 29 932 tuntia (15,5 prosenttia koko ohjelma-ajasta).

YLE Radio 1 lähettää jumalanpalveluksia ja hartauksia sekä radioi esimerkiksi vuonna 2004 viisi uskonnollista kesäjuhlaa. Televisiion puolella YLE TV2 lähettää jumalanpalveluksia. Vuonna 2004 lähetettiin 36 jumalanpalvelusta, joista 15 oli suorina lähetystyksiä. Näistä 28 oli evankelisluterilaisia, kolme ortodoksisia ja neljä vapaiden kirkkokuntien hartauksia. Sekä television että radion hartausohjelmat tuotetaan yhteistyössä Kirkon tiedotuskeskuksen kanssa. YLE FST ja YLE Radio Vega tarjoavat ruotsinkielisiä hartausohjelmia.

Yleisradio Oy tuottaa saamenkielellä palveluja radioon, televisioon ja Internetiin. Radio lähetti vuonna 2004 ohjelmaa 1 987 tuntia omalla kanavallaan Pohjois-Suomessa. Saamen radiossa on päivittäin kuusi omatuo- tannoista uutislähetystä ja viisi yhteispohjoismaista saamenkielistä uutislähetystä. Saamen radio soittaa pääasiassa saamelaista musiikkia. Sen osuus ohjelmistosta on 35 prosenttia. Uutena palveluna radiossa on aloitettu lastenohjelmat. Yhteispohjoismaisen saamenkielinen julkinen palvelu ja yleis-

radiotoiminta laajenivat televisioon vuoden 2002 alussa, kun yhteispohjoismainen saamenkielinen tv-uutistoiminta käynnistyi myös Pohjois-Suomessa. Television Oddasat-lähetys palvelee arkinen saamenkielisen väestön lisäksi myös suomenkielistä yleisöä.

Romaniväestön elämää ja ajankohtaisia asioita käsitellään viikoittain Romanihelmi-ohjelmassa, jossa kuullaan myös romaninkieliset uutiset.

Venäjänkielisiä uutisia lähetetään radiossa päivittäin. Lisäksi televisiossa lähetetään englanninkielisiä uutisia ja Euronews-uutiskanavan ohjelmaa. Ohjelmien tekstitys tukee myös maahanmuuttajien palvelua.

TV 1 ja YLE 24 tarjoavat päivittäin viittomakielisen uutislähetysten. Kuulovammaisia ja kuuroja varten tekstitetään säännöllisesti myös kaksi päivittäistä uutislähetystä sekä laaja-alaisesti keskeisten ohjelma-alueiden ohjelmistoa, kuten draamoja, dokumentteja, asiaohjelmia, opetusohjelmia, viihdeohjelmia, vaalikeskustelut sekä tiettyjä tapahtumia.

Vuonna 2004 Yleisradio Oy:llä oli ulkomaille suunnattuja radiolähetystyksiä 40 150 tuntia. YLE Radio Finland välittää keski- ja lyhytaalloilla Yleisradio Oy:n radiokanavien keskeistä tarjontaa suomeksi ja ruotsiksi kaikkialle maailmaan. Kanavalla on täyden palvelun ohjelmisto, johon kuuluu uutisten ja ajankohtaislähetysten lisäksi kotimaisten radiokanavien ohjelmia sekä maakuntaradioiden tuotantoa. Lisäksi yhtiö lähettää Itä-Eurooppaan suunnattua venäjänkielistä ohjelmaa kolmisen tuntia päivässä.

Vuonna 2004 Yleisradio Oy välitti 85 vieranomaistiedotusta. Yhtään hätätiedotetta ei tullut yhtiön välitettäväksi.

Internetistä on tullut myös Yleisradio Oy:lle yhä tärkeämpi palvelumuoto, joka tarjoaa uudenlaisia mahdollisuuksia osallistumiseen ja vuorovaikutukseen. Uusia palvelumuotoja ovat muun muassa nettikeskustelut ja yleisön ideat. Vuonna 2004 Yleisradio Oy:n Internet-sivuilla vieraili keskimäärin 464 000 eri kävijää viikossa.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain mukainen toimilupamaksu

Televisiovastaanottimien haltijoilta kerätävä televisiomaksu, ja sitä edeltäneet radiolupamaksu ja televisiolupamaksu ovat toiminnan alkuvuosista lähtien olleet yhtiön rahoituksen perusta. Kaupallisen televisiotoiminnan käynnistyttyä Yleisradio Oy:n toimintaa on rahoitettu osittain myös kaupallisten toimijoiden maksamalla toimilupamaksulla. Rahoituksen hankinta on järjestetty siten, että kaupallisten televisioyhtiöiden liikevaihdosta tietty osuus on siirretty Yleisradio Oy:n käyttöön.

Kaupallisten televisioyhtiöiden maksama korvaus tuli lakisääteiseksi vasta vuoden 1999 alusta nimikkeellä toimilupamaksu. Sitä edelsi kuitenkin pitkä, 1950-luvulta peräisin oleva käytäntö, jonka mukaisesti silloinen Oy Mainos-TV-Reklam Ab maksoi niin sanottua julkisen palvelun maksua suoraan Yleisradio Oy:lle yhtiöiden keskinäisen sopimuksen nojalla. Esimerkiksi 1990-luvulla maksun vuotuinen taso oli lähes 300 miljoonaa markkaa. Oy Ruutunelonen Ab:lle vuonna 1999 myönnettyyn televisiotoimilupaan sisällytettiin myös velvollisuus maksaa julkisen palvelun maksua.

Kaupallisten televisioyhtiöiden maksama toimilupamaksu on sidottu yhtiöiden liikevaihtoon. Toimilupamaksun perusteena olevaan liikevaihtoon luetaan kaikki toimiluvan nojalla tapahtuviin, Suomessa vastaanotettaviksi tarkoitettuihin televisiolähetystyksiin liittyvät mainos- ja sponsorointitulot sekä muut toimiluvan mukaisesta lähetystoiminnasta kertyvät tulot. Toimilupamaksua peritään progressiivisen asteikon mukaisesti toimiluvan haltijoilta, joiden liikevaihto ylittää 3,4 miljoonaa euroa.

Toimiluvan haltija, jolle on myönnetty toimilupa harjoittaa televisiotoimintaa digitaalista signaalia käyttäen, ei ole velvollinen maksamaan toimilupamaksua ennen 1 päivää syyskuuta 2010.

Analogisesta televisiotoiminnasta perittävien toimilupamaksujen kertyminen loppuu, kun lähettimet suljetaan valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 2004 tekemän päätöksen mukaisesti 31 päivänä elokuuta 2007. Yleisradio Oy on omalta osaltaan 16 päivänä

maaliskuuta 2004 päättänyt, että yhtiö siirtyy kokonaan digitaaliseen lähetystoimintaan mainitussa aikataulussa. Digitaalisesta lähetystoiminnasta toimilupamaksua alettaisiin voimassa olevan lain mukaan kerätä vuonna 2010.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annettussa laissa on lisäksi säännökset toimilupamaksun tarkistamisesta kesken kalenterivuoden, toimilupamaksun tarkistamisesta kalenterivuoden päätyttyä, toimilupamaksun kiertämisestä sekä viivästyskorosta. Viestintävirastolla on valtuutussäännöksen nojalla mahdollisuus antaa tarkempia, luonteeltaan teknisiä määräyksiä toimilupamaksun tilittämistä ja esimerkiksi maksun perusteena olevaan laskutukseen liittyvien tietojen antamisesta. Viestintävirasto on valtuutussäännöksen nojalla antanut muun muassa 22 päivänä elokuuta 2002 tulkintaohjeen muutoksista toimilupamaksujen perinnässä. Viestintävirasto on antanut myös toimilupamaksun perusteeseen liittyviä ennakkopäätöksiä.

Valtion televisio- ja radiorahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamisen lisäksi rahastoon kerättävien maksujen perimisestä ja televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtion televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelman.

Televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamista selvittänyt vuoden 2001 parlamentaarinen työryhmä (liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 29/2001) lähti esityksissään siitä, että digitaaliseen televisio-toimintaan siirtyminen on päällekkäisten lähetyskustannusten ja uusien palvelujen kehittämistarpeen vuoksi huomattava lisärasite myös kaupallisille televisioyhtiöille.

Lakia valtion televisio- ja radiorahastosta muutettiin työryhmän esitysten pohjalta 1 päivästä heinäkuuta 2002 lukien siten, että toimilupamaksut puolitettiin. Toimiluvanhaltijan, jolle on myönnetty toimiluvat televisio- ja radiotoimintaan sekä analogista että digitaalista signaalia käyttäen, on erotettava laskutuksessaan ja kirjanpidossaan eri toimilupien nojalla kertynyt liikevaihto siten, että se voidaan ottaa toimilupamaksun määräämisen perusteeksi. Jos liikevaihdon erottaminen ei

olisi jostain syystä mahdollista, Viestintävirastolla on oikeus vahvistaa digitaalista signaalia hyväksikäyttäen lähetetyn toiminnan liikevaihto. Koska Viestintäviraston tulee päätöstä tehdessään ottaa huomioon digitaalisen signaalin kulloinenkin näkyvyys ja kuuluvuusalue sekä digitaalisen signaalin vastaanottimien lukumäärä, digitaalisen vastaanottoon soveltuvien vastaanottimien määrän lisääntyminen pienentää toimiluvanhaltijoiden maksamaan toimilupamaksua.

Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmä

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti vuoden 2003 keväällä parlamentaarisen työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus Yleisradio Oy:n rahoituksen järjestämisestä siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisio-toimintaan ottaen tässä yhteydessä huomioon Yleisradio Oy:n toimintaedellytysten pitkäjänteinen turvaaminen täyden palvelun tehtävän toteuttamisessa, yhtiön toiminnan toteuttamismahdollisuudet sekä yhtiön rahoitusmallin vaikutukset suomalaisiin viestintämarkkinoihin. Lisäksi työryhmän tuli selvittää, miten digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymistä voitaisiin nopeuttaa, minkä aikataulun ja periaatteiden mukaisesti tulisi siirtyä kokonaan digitaaliseen televisiolähetystoimintaan ja miten velvollisuutta ohjelmistojen ja palvelujen siirtoon kaapelitelevisioverkoissa tulisi kehittää niin, että julkinen palvelu voidaan välittää kilpailullisesti neutraalilla tavalla. Yleisradio Oy:n osalta työryhmän tuli lisäksi selvittää, miten televisio- ja radiolainsäädännön mukainen julkisen palvelun määrittely ja Yleisradio Oy:n tehtävät vastaavat ajankohtaisiin viestintäpolitiikan ja konvergoituvan toimintaympäristön haasteisiin sekä Yleisradio Oy:stä annetun lain 2 luvun mukaisen yhtiön hallintomallin mahdollisia muutostarpeita.

Työryhmä luovutti 8 päivänä joulukuuta 2003 Kohti digiaikaa -väliraporttinsa (liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 52/2003), jossa työryhmä esitti analogisen maanpäällisen jakeluverkon sulkemista 31 päivänä elokuuta 2007. Valtioneuvosto teki 4 päivänä maaliskuuta 2004 periaatepäätöksen siirtymisestä kokonaan digitaalisiin tele-

visiolähetys työryhmän esityksen mukaisesti.

Työryhmä luovutti loppuraporttinsa 13 päivänä lokakuuta 2004 (liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 59/2004). Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä esitti Yleisradio Oy:n julkisen palvelun määritelmään eräitä lisäyksiä ja täsmennyksiä. Hallintomallin osalta työryhmä esitti hallintoneuvostoa, hallitusta ja toimitusjohtajaa koskevia säännösmuutoksia. Työryhmä esitti myös, että toimilupamaksusta luovuttaisiin kokonaan digitaalisen lähetystoiminnan osalta siten, ettei sitä enää otettaisi käyttöön 1 päivä syyskuuta 2010 jälkeen.

1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Julkisen palvelun yleisradiotoiminnan sisältöä ja rahoitusta koskevia määräyksiä ei ole Euroopan unionissa harmonisoitu. Vuonna 1997 Amsterdamin sopimukseen liitettiin pöytäkirja, jonka mukaan perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenmaiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrittäjälle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteutuminen.

Julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden organisaatio- ja hallintomallit ovat varsin erilaisia eri maissa. Tähän ovat vaikuttaneet historialliset, poliittiset ja kulttuuriset syyt. Kaksi päämallia voidaan kuitenkin erottaa. Toinen on lailla tai vastaavalla järjestelyllä perustettu julkishallinnollinen organisaatio (esimerkiksi Yhdistynyt Kuningaskunta, Saksa, Tanskan DR). Toinen on osakeyhtiömallinen organisaatio (esimerkiksi Ruotsi, Norja, Suomi ja Tanskan TV2).

Useimmissa Länsi-Euroopan maissa julkisen palvelun yleisradiotoiminnan rahoitus perustuu pääasiassa katselijoilta perittäviin televisiomaksuihin. Monissa maissa julkisen palvelun yhtiöt hankkivat osan rahoituksestaan myös mainosmarkkinoilta. Suomen ny-

kyinen toimilupamaksujärjestelmä on hyvin kansallinen ratkaisu. Vastaavaa järjestelmää, jossa kaupalliset toimijat osallistuvat ei-kaupallisen toimijan toiminnan rahoittamiseen, ei ole käytössä muissa EU-maissa. Kaupallisilta toimijoilta peritään useassa maassa kyllä erilaisia veroluontoisia maksuja, mutta kertyneet varat käytetään muihin tarkoituksiin.

Kansainvälistä kehitystä sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntöä on käsitelty yksityiskohtaisemmin Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmän loppuraportissa Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta 2010 (liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 59/2004).

1.3. Nykytilan arviointi

Yleisradio Oy:n hallinto

Viestinnän niin sanottu konvergenssi ja siihen liittyvä viestintämarkkinoiden nopea muutos asettavat uusia vaatimuksia myös Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnalle ja joltamiselle. Kilpailu katsojien ja kuuntelijoiden huomiosta kiristyy samalla kun muuttuva yhteiskunta luo yhtiölle uusia velvoitteita tuottaa perustehtävänsä mukaisia palveluja. Uudessa tilanteessa Yleisradio Oy:n on katsottu tarvitsevan vastuusuhteiltaan nykyistä selvemmän ja yritysmäisemmän hallintomallin. Tähän on kiinnittänyt huomiota myös Valtiontalouden tarkastusvirasto yhteiskunnallista erityistehtävää toteuttavien valtionyhtiöiden omistajaohjausta koskevassa tarkastuskertomuksessaan (48/2003).

Yleisradio Oy:n yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi on tarpeellista, että yhtiöllä on edelleen eduskunnan valitsema hallintoneuvosto, jonka tehtäviin kuuluu päättää yhtiön toiminnan laajuudesta ja suuntaviivoista sekä valvoa yhtiölle laissa säädetyn julkisen palvelun tehtävän toteutumista.

Yleisradio Oy:n nykyisen hallintomallin heikkoutena on pidetty sitä, ettei siinä ole tarkemmin määritelty yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan asemaa. Hallitus muodostuu tällä hetkellä yhtiön ylimmistä johtajista ja sen puheenjohtajana toimii yhtiön toimitusjohtaja. Kun yhtiöllä on sisäinen hallitus, hallituksen mahdollisuus valvoa päivittäistä

toimintaa osakeyhtiölaissa edellytetyllä tavalla vaarantuu. Yleisradio Oy:stä annetussa laissa ei ole säännöstä hallituksen puheenjohtajan valinnasta. Yhtiön yhtiöjärjestyksessä määrätään, että hallituksen puheenjohtajana on toimitusjohtaja. Siten myös toimitusjohtajaan kohdistuva valvonta jää toteutumatta.

Nykytila jättää edellä todetulla tavalla hallituksen ja toimitusjohtajan välisen vallan- ja vastuunjaon epäselväksi. Lisäksi hallintoneuvoston ja hallituksen välinen tehtävänjako edellyttää tarkistamista.

Viestintämarkkinoiden nopea muutos korostaa myös hallituksen merkitystä toimitusjohtajan ja laajemminkin yhtiön neuvonantajana.

Yleisradio Oy:n julkinen palvelu

Yleisradio Oy:n toiminnalla ja toiminnan takana olevalla julkisen palvelun periaatteella on tehtyjen tutkimusten mukaan katselijoiden ja kuuntelijoiden keskuudessa laaja kannatus. Yleisradio Oy:n toimintaa ohjaava julkisen palvelun määritelmä on aikojen kuluessa kehittynyt ja sen voidaan katsoa pääosin vastaavan niitä kulttuuri- ja viestintäpoliittisia tavoitteita, joita yhtiötä koskevissa poliittisissa keskusteluissa on eri yhteyksissä tullut esille.

Hallituksen esityksessä laiksi Oy Yleisradio – Rundradion Ab:stä (HE 124/1993 vp) todettiin lapsien muodostavan tärkeimmän erityisen kohderyhmän yleisradiotoiminnassa. Ilman julkista palvelua katsottiin olevan vaara, että lasten ohjelmat jäisivät pääasiassa ulkomaisen tuonnin varaan. Itse pykälätekstiin lastenohjelmista ei kuitenkaan otettu erillistä mainintaa. Myös tasa-arvon, vuorovaiikutteisuuden ja viihteen sisällyttäminen Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtäviin täydentäisi määritelmää muuttamatta kuitenkaan toimivaksi havaittua määritelmän perustaa.

Nykyinen velvoite kohdella yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielisiä kansalaisia ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muille kieliryhmille on edelleen ajanmukainen säännös. Ruotsinkielinen ohjelmatarjonta on tärkeä osa Yleisradio Oy:n julkista palvelua. Ilman tätä velvoitetta ruotsinkielistä te-

levisiota tai radiota ei olisi tarjolla valtakunnan kattavasti. Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävällä on erityinen merkitys ruotsinkieliselle väestölle, koska Yleisradio Oy vastaa kokonaan ruotsinkielisestä sähköisen viestinnän tarjonnasta. Tällä hetkellä ruotsinkielinen televisio ja radio on organisoitu yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä tulevaisuudessakin turvaisi parhaiten ruotsinkielisen ohjelmatoiminnan tarpeet.

Toimilupamaksu

Analogisessa lähetyksympäristössä toimivien kaupallisten televisioyhtiöiden liikevaihto muodostuu lähes yksinomaan ohjelmistojen yhteydessä myytävästä mainosajasta saatavista tuloista. Yhtiöiden toimilupavaraisesta toiminnasta saatavat tulot voidaan näin ollen määritellä varsin helposti. Siirryttäessä digitaaliseen lähetyksympäristöön, jossa yhtiöt tarjoavat myös muita sähköisiä palveluja kuin perinteisiä televisiopalveluja ja jossa palvelujen tarjontaan voidaan käyttää toimilupavaraisen verkon lisäksi monia muitakin verkkoja, toimilupavaraisen liikevaihdon määrittäminen on huomattavasti vaikeampaa ellei suorastaan mahdotonta.

Suomalaisen toimilupamaksujärjestelmän hyvänä puolena on alun perin pidetty sitä, että kerättävät varat ohjautuvat audiovisuaalisen tuotannon kehittämiseen. Viime vuosina kaupalliset toimijat ovat kuitenkin nähneet asian niin, että niiden on osallistuttava kilpailijan toiminnan rahoittamiseen ja yhtiöt ovat esittäneet toimilupamaksun poistamista.

Julkisen palvelun televisio toiminnan rahoitus on ollut esillä myös EU:n kilpailupoliittisia ongelmia pohtivissa elimissä. Erityisesti julkisen palvelun yhtiöiden toiminta mainosmarkkinoilla on aiheuttanut lukuisia ongelmia. Jos julkisen palvelun rahoittamiseen halutaan käyttää mainosrahoitusta, toimilupamaksujärjestelmää on pidetty kilpailupoliittisesti parempana ratkaisuna kuin sitä, että osittain julkisesti rahoitettu julkisen palvelun yhtiö toimii itse suoraan mainosmarkkinoilla.

Yleisradio Oy:n toiminta rahoitetaan pääosin valtion televisio- ja radiorahastoon kerätyillä televisiomaksuilla ja toimilupamaksuilla. Viimeksi mainittujen maksujen osuus oli viime vuosina tehtyjen lainsäädännöllisten

muutosten jälkeen vuonna 2003 enää noin kuusi prosenttia televisio- ja radorahastoon kertyneistä varoista.

Toimilupamaksun puolittamisesta ja digitaalisten lähetysten vastaanottoon soveltuvien vastaanottimien yleistymisestä johtuen toimilupamaksun merkitys on vähentynyt Yleisradio Oy:n talouden kannalta. Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radorahastosta saamien varojen määrä on pysynyt edellä mainituista seikoista huolimatta suhteellisen vakiona. Toimilupamaksujen vähentymisestä johtuvaa rahoitusvajetta on kompensoitu televisiomaksun korotuksilla.

Vuoden 2004 lokakuussa loppuraporttinsa luovuttanut parlamentaarinen Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmä piti tärkeänä, että Yleisradio Oy:n palvelutason tarkastelussa lähtökohtana pidetään nykyisen tason ylläpitämistä niin, että otetaan huomioon odotettavissa olevat muutos- ja kustannuspaineet. Yleisradio Oy:n aseman ja tarjonnan volyymin säilyttäminen nykytasolla on mahdollista ja Yleisradio Oy:n rahoitus voidaan turvata, vaikka toimilupamaksu poistettaisiin kaupallisilta toimijoilta.

Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmä esitti, että televisiomaksua korotetaan myös kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen jälkeen vuoteen 2010 asti vuosittain kustannustason nousua vastaavasti lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

Siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan siihen käytettävissä olevien taajuuksien määrä lisääntyy. Näin ollen toimilupamaksu ei enää ole samalla tavalla kuin ennen perusteltavissa taajuuksien rajallisuudella.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yleisradio Oy:n hallinto

Esityksen tavoitteena on selkeyttää Yleisradio Oy:n hallintomallia. Siinä tulee ottaa huomioon eduskunnan valvoman julkisen palvelun yhtiön yhteiskunnallinen merkitys. Yleisradio Oy:n hallintomallia ehdotetaan

kehitettäväksi siten, että se olisi lähempänä yleistä osakeyhtiöissä käytettyä osakeyhtiölain mukaista hallintomallia.

Yleisradio Oy:n hallintomallin tulisi olla sellainen, että yhtiö pystyy mahdollisimman hyvin ennakoimaan ja mukauttamaan toimintansa nopeasti muuttuvassa viestintäympäristössä. Yhtiön hallintomallissa on edelleen otettava huomioon yhtiölle asetetut julkisen palvelun velvoitteet. Uudella hallintomallilla pyritään varmistamaan, että yritys pystyy toteuttamaan sille asetetut velvoitteet tehokkaasti ja omistajan etujen mukaisesti.

Yleisradio Oy:ssä olisi edelleen hallintoneuvosto, jonka tehtävät määriteltäisiin lain 6 §:ssä. Kuten nykyisin hallintoneuvosto valitsisi ja vapauttaisi hallituksen, päättäisi toiminnan huomattavasta supistamisesta tai laajentamisesta tai yhtiön organisaation olennaisesta muuttamisesta, huolehtisi siitä, että yhtiön julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi, hyväksyisi hallituksen vuosikertomuksen, valvoisi yhtiön hallintoa ja antaisi varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Edellä mainittujen tehtävien lisäksi hallintoneuvosto antaisi Saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan eduskunnalle vuosittain kertomuksen julkisen palvelun toteutumisesta. Julkisen palvelun määritelmän täsmentämisen myötä, myös sen toteutumisen valvontaan on kiinnitettävä huomiota. Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston tulisi siten antaa eduskunnalle vuosittain kertomus nimenomaan julkisen palvelun toteutumisesta.

Saamelaiskäräjiltä pyydetäisiin lausunto kertomuksen saamelaisia koskevasta osiosta. Tämä omalta osaltaan vahvistaisi saamelaisten kulttuurista itsemääräämisoikeutta. Saamelaisten asema alkuperäiskansana on vahvistettu perustuslain 17 §:n 2 momentissa. Lisäksi Suomi on hyväksynyt vuonna 1997 annetulla lailla Strasbourgissa 1 päivänä helmikuuta 1995 tehdyn Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen (SopS 2/1998), jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat tarvittaessa ryhtymään riittäviin toimenpiteisiin täyden ja tehokkaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaikilla talous- ja yhteiskuntaelämän sekä poliittisen elämän ja kulttuurielä-

män aloilla kansalliseen vähemmistöön ja valtaväestöön kuuluvien välillä. Myös Suomessa maaliskuussa 1998 voimaan tulleessa alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevassa eurooppalaisessa peruskirjassa (SopS 23/1998) asetetaan Suomelle velvollisuus huolehtia vähemmistökielien aseman turvaamisesta julkisen palvelun radion ja television osalta. Hallitus pitää ehdotusta Saamelaiskäräjien kuulemisesta riittävänä toimena takaamaan saamelaiden etujen huomioon ottamisen Yleisradio Oy:n toiminnassa. Toimen riittävyttä tulee seurata esimerkiksi eduskunnalle annettavan kertomuksen käsitelyn yhteydessä.

Yhtiön hallintoneuvosto päättäisi talouden ja toiminnan suuntaviivoista. Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvosto päättää seuraavan vuoden talousarviosta. Tämä ehdotetaan siirrettäväksi hallituksen tehtäväksi. Päättäessään yhtiön talouden ja toiminnan suuntaviivoista hallintoneuvosto hyväksyisi yhtiön taloutta ja toimintaa koskevat pitkän tähtäimen suunnitelmat. Hallitus sen sijaan päättäisi vuosittain seuraavan vuoden talousarviosta. Hallitus myös antaisi yhtiön toiminnasta Viestintävirastolle vuosittain kertomuksen, joka sisältäisi Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä tarpeelliset tiedot.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yhtiön hallituksen kokoonpanosta. Yhtiön hallitukseen kuuluisi vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saisi kuulua yhtiön hallintoneuvostoon eikä muuhun ylimpään johtoon. Hallitus valitsisi toimitusjohtajan, joka ei saisi olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen.

Lain tasolla ei ole tarpeen säätää toimitusjohtajan toimikauden pituudesta. Toimitusjohtajan toimikaudeksi on nyt säädetty viisi vuotta. Vastaavaa säännöstä ei olisi enää tarpeen ottaa lakiin. Hallituksella olisi kuitenkin mahdollisuus toimitusjohtajaa ottaessaan ja hänen palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot vahvistaessaan kirjata toimitusjohtajan kanssa tehtävään sopimukseen, että toimikausi on määräaikainen. Hallituksen ratkaistavaksi jäisivät tässä tapauksessa määrääjän pituus ja muut sopimussuhteeseen liittyvät ehdot. Sopimuksella ei olisi kuitenkaan tarkoitus rajoittaa hallituksen oikeutta erottaa

toimitusjohtaja tai sitoa tulevaa hallitusta toimitusjohtajan enimmäiskeston osalta.

Ehdotuksen mukaan hallitus myös valitsisi yhtiön muun ylimmän johdon sekä vahvistaisi heidän palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot.

Voimassa olevan lain mukaisesti hallintoneuvosto päättää seuraavan vuoden talousarviosta ja kutsuu koolle yhtiökokouksen ja valmistelelee siinä käsiteltävät asiat. Edellä mainitun mukaisesti lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallitus päättäisi seuraavan vuoden talousarviosta ja kutsuisi koolle yhtiökokouksen.

Yhtiöön sovelletaan osakeyhtiölain säännöksiä Yleisradio Oy:stä annetussa laissa säädetyin poikkeuksin. Hallintoneuvostolle tai hallitukselle nimenomaisesti ehdotetuista tehtävistä osa, kuten esimerkiksi hallintoneuvostolle säädetty yhtiön hallituksen valinta, on sellaisia, että niistä on jo säännökset osakeyhtiölaissa. Yleisradio Oy:n yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi on kuitenkin tärkeää, että yhtiön asemasta ja toiminnasta säädetään erityislainsäädännöllä. Selkeyden vuoksi on perusteltua, että kaikki merkittävä Yleisradio Oy:n hallintoon liittyvä sääntely on kootusti Yleisradio Oy:stä annetussa laissa.

Julkinen palvelu

Esitys seuraa suomalaisena sovelluksena eurooppalaista perusajattelua, josta on löydettävissä seuraavat yhteiset piirteet: yhtäläinen palvelu kaikille yhtäläisin ehdoin, ohjelmiston laaja-alaisuus ja monimuotoisuus, pyrkimys laatuun sekä kasvatuksen, kansallisten ja alueellisten kulttuurien sekä kansanvaltaisen keskustelun ja päätöksenteon tukemisen periaatteet. Näiden periaatteiden toteuttaminen on esityksen keskeinen julkista palvelua koskeva tavoite.

Esityksen tavoitteena on turvata julkisen palvelun asema. Julkisen palvelun määrittämisen on pystyttävä vastaamaan konvergoituvan ja muutoinkin nopeasti muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, jotta demokratian kannalta merkittävä kansalaisten oikeus riippumattomaan ja korkeatasoiseen tiedonvälitykseen turvattaisiin.

Yleisradio Oy:lle säädetty tehtävä tuoda

täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin on edelleen toimiva määritelmä kuvaamaan yhtiön tehtävää. Sen sijaan laissa olevaa määritelmänomaista luetteloa, jossa esitetään ne yhtiön tehtävät, joiden katsotaan olevan keskeisiä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnassa, ehdotetaan muutettavaksi. Julkisen palvelun määrittelevän 7 §:n 1 ja 2 momentit kuvaisivat yhdessä julkisen palvelun kokonaisuutta.

Ehdotuksen mukaan Yleisradio Oy:n tarjoama julkinen palvelun lähtökohtana on niin sanottu täyden palvelun periaate. Erityisesti kaupalliset toimijat ovat esittäneet täyden palvelun periaatteesta luopumista perustellen vaatimustaan muun muassa kilpailupoliittisilla syillä. Lisäksi kaupalliset toimijat katsovat, että luopumisella parannettaisiin julkisen palvelun yhtiön ja kaupallisten toimijoiden välistä työnjakoa siten, että julkisia resursseja voitaisiin lisätä sellaisiin toimiin, joita kaupallinen palvelu ei tuota ja vastaavasti vähentää resursseja toimista, jotka kaupalliset yhtiöt hoitavat.

Täyden palvelun periaatteesta luopumista ei kuitenkaan pidetä perusteltuna. Yleisradio Oy:n toimintaedellytysten pitkäjänteinen turvaaminen täyden palvelun tehtävän toteuttamisessa on todettu keskeiseksi osaksi hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Ilman nykyisen täyden palvelun periaatteen säilyttämistä esityksen tavoitteena olevan julkisen palvelun aseman turvaaminen vaarantuisi. Muu kuin täyden palvelun periaatteen mukainen julkisen palvelun määrittely johtaisi vaikeisiin tulkintatilanteisiin siitä, millainen ohjelmisto olisi katsottava julkiseksi palveluksi. Täyden palvelun käsitteen sisällyttämisellä julkisen palvelun määritelmään ei ole kuitenkaan tarkoitus rajata Yleisradio Oy:n mahdollisuuksia kohdentaa resurssejaan erityisesti yhteiskunnan kannalta tärkeään ohjelmatoimintaan, jota kaupalliset yhtiöt eivät tarjoa.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävän määritelmään ehdotetaan lisäyksiä ja täsmennyksiä, jotka eivät muuta määritelmän perusluonnetta. Uudella määritelmällä korostetaan julkisen palvelun ohjelmiston painopisteitä. Yhtiölle säädetty julkisen palvelun

tehtävä ei rajoita Yleisradio Oy:n mahdollisuuksia kehittää ohjelmistoaan. Sen tulee myös huomioida muutokset katsojien tarpeissa ja odotuksissa sekä toimialan teknisessä kehityksessä. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Yleisradio Oy:lle velvollisuus osana julkisen palvelun tehtäväänsä painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja, tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta, huomioida ohjelmistossaan tasa-arvonäkökohdat sekä edistää kulttuurien vuorovaikutusta. Uutena tehtävänä ehdotetaan myös lisättäväksi virikkeellisen viihteen tarjonta. Koska Yleisradio Oy:llä on täyden palvelun velvoite, kuuluu myös viihde yhtiön toimialaan. Nykyisinkin yhtiö tarjoaa viihdeohjelmistoja, mutta nimenomainen viihteen mainitseminen laissa selkeyttää tilannetta tältä osin.

Yleisradio Oy:n kansallista vuorovaikutusta korostavana tehtävänä ei voida pitää vain sitä, että yhtiöllä olisi erityinen rooli kansallisen yhtenäiskulttuurin vahvistajana. Päin vastoin julkinen palvelu on pyrkinyt luomaan osaltaan osin edellytyksiä sille, että esimerkiksi Suomen sisäiset kielelliset, alueelliset ja uskonnolliset kulttuurit ovat voineet kehittyä ja ilmaista itseään omilla ehdoillaan. Tämän tehtävän jatkumiseksi ja korostamiseksi määritelmään ehdotetaan otettavaksi uusi sana monikulttuurinen.

Toimilupamaksu

Esityksen tavoitteena on televisiotoimialan toimintaedellytysten edistäminen. Esityksellä pyritään edistämään digitaalista televisiota, kotimaista audiovisuaalista tuotantoa sekä poistamaan toimilupamaksun aiheuttamia mahdollisia kielteisiä kilpailuvaikutuksia Yleisradio Oy:n ja kaupallisten yhtiöiden välillä. Kotimaisen audiovisuaalisen tuotannon ja digitaalisen televisiotoiminnan kehittymisen kannalta on tärkeää, että toimiluvan haltijat voivat kohdistaa enenevässä määrin resurssejaan sisältötuotantoon. Digitaalisen television kehittäminen nähdään myös osana tietoyhteiskunnan ja sananvapauden kehittämistä. Tavoitteena on edelleen tarjota monella tasolla entistä parempaa ja monipuolisempaa palvelua ja näin parantaa kansalaisen arkielämää.

Vuonna 2004 toimilupamaksuja on makset-

tu valtion televisio- ja radiorahastoon 21,6 miljoonaa euroa. Toimilupamaksun vuonna 2002 toteutetusta puolittumisesta johtuvaa Yleisradio Oy:n rahoitusvajetta on katettu pääasiassa televisiomaksun korotuksilla. Televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamista selvittänyt työryhmä katsoi vuoden 2001 raportissaan, että Yleisradio Oy:n rahoituksen perustana olevaa televisiomaksua on vastaisuudessa perusteltua tarkastella säännöllisesti yhtiön lainsäädännöllisten velvoitteiden täyttämisen turvaamiseksi. Työryhmä esitti, että televisiomaksua tarkistetaan vuoden 2005 alusta lukien inflaatiota vastaavasti lisätynä yhdellä prosentilla analogisten ja digitaalisten päällekkäisten lähetyskustannusten kattamiseksi ja sisältöpalvelujen kehittämiseksi. Tämä yksi lisäprosentti säilyisi kunnes päällekkäinen analoginen ja digitaalinen toiminta loppuisi. Vuonna 2004 voimaan tulleessa televisiomaksun korotuksessa otettiin huomioon uusien sisältöpalvelujen kehittämisen kustannukset ja edellisen televisiomaksun korotuksen jälkeen tapahtunut inflaatiokehitys. Televisiomaksu nousi tuolloin 13 prosentilla ja se oli kahdeltatoista kuukaudesta 186,60 euroa. Vuoden 2005 alusta televisiomaksua korotettiin 3,9 prosentilla ja se on nykyisin 193,95 euroa. Edellä mainitut korotukset noudattavat televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamista selvittäneen työryhmän kokonaisratkaisua. Sen tavoitteena on turvata Yleisradio Oy:n toiminnan rahoitus. Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 –työryhmä esitti vuoden 2004 raportissaan, että televisiomaksua korotettaisiin myös kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen jälkeen vuoteen 2010 asti vuosittain kustannustason nousua vastaavasti lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

Toimilupamaksun poistaminen digitaalista maanpäällistä jakelutekniikkaa käyttäviltä toimijoilta on ratkaisuna teknologianeutraali. Toimilupamaksun poistumisen jälkeen kaikkia toimijoita kohdeltaisiin samalla tavalla. Toimilupamaksun laajentaminen koskemaan kaikkia toimijoita ja jakelutekniikoita ei olisi tietoyhteiskunnan kehitystä edistävä toimenpide. Myös toimilupamaksun Yleisradio Oy:n ja kaupallisten televisioyhtiöiden välistä kilpailua mahdollisesti vääristävät vaikutukset poistuvat toimilupamaksun poistami-

sen myötä.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain toimilupamaksua koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Televisiotoiminnan harjoittamiseksi maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ohjelmistoluvan saanut toimiluvanhaltija ei olisi velvollinen maksamaan toimilupamaksua 1 päivästä syyskuuta 2010 alkaen.

Sekä Yleisradio Oy:stä annettuun lakiin että valtion televisio- ja radiorahastosta annettuun lakiin ehdotetut muutokset perustuvat parlamentaarisiin voimasuhtein nimitetyn Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmän 13 päivänä lokakuuta 2004 julkaistussa loppuraportissa esitettyihin ehdotuksiin.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtion budjettitalouteen.

Vuonna 2004 valtion televisio- ja radiorahaston maksuperusteiset tuotot olivat 401 miljoonaa euroa. Pääosa eli 379 miljoonaa euroa kertyi televisiomaksuista. Toimilupamaksun poistaminen vähentää televisio- ja radiorahastoon kertyvien varojen määrää. Rahastoon toimilupamaksuina kertyvä määrä pienenee jo vuoden 2005 ja 31 päivä elokuuta 2007 välisenä aikana digitaalisen signaalin näkyvyys- ja kuuluvuusalueen laajentumisen ja digitaalisten vastaanottimien lukumäärän lisääntymisen myötä. Viestintävirasto on arvioinut vuodelle 2006 valtion televisio- ja radiorahaston kertymäksi 410,7 miljoonaa euroa. Tästä toimilupamaksujen osuus olisi 13 miljoonaa euroa ja televisiomaksujen osuus 397,7 miljoonaa euroa. Toimilupamaksujen määrän pienentymisen myötä vuoden 2007 kertymä olisi 412,7 miljoonaa euroa, josta toimilupamaksujen osuus olisi 7 miljoonaa euroa ja televisiomaksujen määrä 405,7 miljoonaa euroa. Analogisten lähetysten loputtua vuonna 2008 valtion televisio- ja radiorahastoon ei enää kertyisi toimilupamaksuja. Tällöin rahaston kokonaiskertymäksi on arvioitu 413,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 televisio- ja radiorahaston kertymäksi Vies-

tintävirasto on arvioinut 430,5 miljoonaa euroa. Edellä mainitut laskelmat on laadittu olettaen, että televisiomaksu nousee vuodesta 2006 lähtien noin 2 prosenttia vuodessa. Lisäksi on oletettu, että televisiomaksun maksajien määrä pysyy suurin piirtein nykyisellä tasolla. Toimilupamaksun kertymä on valtion televisio- ja radorahastosta annetussa laissa säädetyn mukaisesti sidottu digitaalisten vastaanottimien lukumäärän lisääntymiseen. Vaikutukset valtion rahastotalouteen ovat siten hyvin vähäisiä.

3.2. Vaikutukset Yleisradio Oy:n toimintaan ja talouteen

Esityksellä on merkittävä vaikutus Yleisradio Oy:n toiminnan organisointiin. Esityksellä selkeytettäisiin yhtiön hallintoneuvoston, hallituksen sekä toimitusjohtajan toimivaltasuhteita ottaen kuitenkin samalla huomioon, että julkisen palvelun tehtävän suorittajana eduskunnan valvonnassa oleva Yleisradio Oy on yhteiskunnallista erityisintressiä omaava valtionyhtiö.

Nykyaikaistettu julkisen palvelun määritelmä vastaisi paremmin nykyajan arvoja ja nopeasti muuttuvaa viestintäympäristöä. Uusi määritelmä edistäisi suvaitsevaisuutta, monikulttuurisuutta ja tasa-arvon toteutumista yhteiskunnassa ja estäisi kansalaisten eriarvoistumista. Lisäksi lapsille suunnatun ohjelmiston lisääminen Yleisradio Oy:n erityisiin julkisen palvelun tehtävien luetteloon velvoittaisi yhtiön huomioimaan lapset aikuisten kanssa tasavertaisena kohderyhmänä. Kun virikkeellinen viihde mainittaisiin Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnan eräänä lohkona, yhtiö voisi selkeästi kohdentaa ohjelmatoiminnan kustannuksia viihteen tuottamiseen, luomiseen ja kehittämiseen.

Toimilupamaksun poistaminen vaikuttaa Yleisradio Oy:n talouteen. Vaikutusta ei kuitenkaan voida enää pitää niin merkittävänä ottaen huomioon jo tapahtunut toimilupamaksukertymän alentuminen ja sen osuus

Yleisradio Oy:n rahoituksesta. Syntyvä rahoitusvaje on katettavissa televisiomaksujen korotuksilla. Kuten edellä kohdassa 1.3. on todettu toimilupamaksujen osuus Yleisradio Oy:n tuloista vuonna 2004 oli 6 prosenttia. Yhtiön toiminta rahoitetaan pääasiassa televisiomaksuilla. Muut tulot, kuten vuokratuotot sekä esimerkiksi tallenteiden myynti, muodostavat noin 2 prosenttia yhtiön tuloista. Lisäksi Yleisradio Oy:n oma strateginen toiminnan tehostaminen tuo säästöjä. Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto on vahvistanut yhtiön talouden puitteet vuoteen 2008 saakka. Talous- ja rahoitussuunnittelun lähtökohdaksi on, että Yleisradio Oy:n tulos on rahoituserien jälkeen tasapainossa vuonna 2008. Yhtiön liikevaihto vuonna 2004 oli 359 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 8,8 miljoonaa euroa. Yhtiön liike-tappio vuonna 2004 oli 60,5 miljoonaa euroa, mikä oli 10,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2004 tilikauden kulut ja poistot olivat yhteensä 428,9 miljoonaa euroa. Yleisradio Oy:n tilikauden tappio vuonna 2004 oli 50,8 miljoonaa euroa.

Yleisradio Oy:n talous on yhtiön taloussuunnitelman mukaan saatettavissa tasapainoon vuoteen 2008 mennessä siten, että televisiomaksua korotetaan myös yksinomaan digitaalisen lähettämisen aikana samoin perustein kuin 2005 ja 2006. Tulo-odotusten kehittymisen kannalta on tärkeitä, että televisiomaksun maksuhalukkuus pystytään pitämään suunnilleen nykyisellä tasolla. Yleisradio Oy on talous- ja rahoitussuunnittelussaan sopeuttanut yhtiön toimintaa ja talouden raameja muuttuneisiin tulo-odotuksiin laskemalla muun muassa vuotuisten käyttömenojen määrää analogisten lähetysverkkojen sulkemiseen asti ja pitäytymällä kuluissaan vuoden 2001 tasolla. Suunnitelman mukaan myös yhtiön investointeja lasketaan vuosien 2002 – 2004 keskimääräisestä 24 miljoonasta eurosta 20 miljoonaan euroon. Seuraavassa taulukossa on esitetty Yleisradio Oy:n tulo- ja menokehitys vuosille 2005 – 2010.

	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*
Tulokehitys milj. euroa	385	402,5	409	417	433	449
Menokehitys ilman poistoja milj. euroa	397	406	395	400	398	415

* Kustannustason nousuarvio on 2,9 prosenttia. Televisiomaksukanta sama kuin alkuvuonna 2004.

3.3. Vaikutukset kaupalliseen televisio- ja radiotoimintaan

Toimilupamaksun poistaminen kokonaan parantaisi kaupallisten televisioyhtiöiden toimintaedellytyksiä ja edistäisi yhtiöiden mahdollisuuksia panostaa digitaalisen television sisältötuotantoon. Toimilupamaksun määrä jäljellä olevalta siirtymäkaudelta, joka ulottuu 31 päivään elokuuta 2007, on riippuvainen televisiomainonnan myynnin kehityksestä sekä digitaalisten vastaanottimien yleistyemisestä. Nykyisen toimilupamaksun pohjalta on arvioitavissa, että televisioyhtiöiden maksettavaksi tuleva toimilupamaksu edellä mainitulta kaudelta olisi 30 – 40 miljoonaa euroa. Voimassa olevan lain mukaan digitaalisen televisiotoiminnan harjoittajat eivät olisi velvollisia maksamaan toimilupamaksua ennen 1 päivää syyskuuta 2010 eikä televisioyhtiöllä olisi maksuvelvollisuutta 1 päivän syyskuuta 2007 ja 31 päivän elokuuta 2010 välisenä aikana.

Tällä hetkellä toimilupamaksua maksavat analogisesta lähetystoiminnasta MTV Oy ja Oy Ruutunelonen Ab. Muiden analogisen lähetystoiminnan harjoittamiseen luvan saaneiden yhtiöiden toimiluvan nojalla tapahtuvan toiminnan liikevaihto ei ylitä maksuvelvollisuudelle asetettua rajaa.

Voimassa olevia toimilupia digitaaliseen lähetystoimintaan on kymmenen. Tämän lisäksi Yleisradio Oy:llä on viisi digitaalista televisiokanavaa, joiden toiminta perustuu Yleisradio Oy:lle laissa säädettyyn oikeuteen harjoittaa televisiotoimintaa.

Televisiotoiminnan käynnistäminen vaatii huomattavia taloudellisia resursseja ja toiminnan saaminen kannattavaksi on erittäin haasteellinen tehtävä. Osa digitaaliseen lähetystoimintaan toimiluvan saaneista yrityksistä on uusia televisiotoiminnan harjoittajia. Toimilupamaksusta kokonaan luopuminen

edistää näiden yritysten mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ilman toimilupamaksun aiheuttamaa taloudellista lisärasitetta.

Markkinoilla jo asemansa vakiinnuttaneet televisioyhtiöt voivat puolestaan panostaa ohjelmasisältöihin ja digitaalisen television palveluihin toimilupamaksun poistumisesta aiheutuneilla kustannussäästöillä.

3.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä kansalaiseen kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia. Välillisesti esitys vaikuttaa kansalaiseen siten, että toimilupamaksusta luopuminen aiheuttaa tarvetta televisiomaksun korottamiseen kuten edellä kohdassa 2 on esitetty.

Ehdotetut muutokset parantavat valtakunnallisen julkisen palvelun televisioyhtiön mahdollisuuksia tarjota monipuolista ohjelmaa. Yleisradio Oy voi siten tarjota jokaisen saataville todellisen täyden palvelun ohjelmiston. Myös digitaalisen television kehittämiseen ja sen ohjelmasisältöjen parantamiseen käytettävä panos lisää television ohjelmatarjontaa. Esityksellä edistetään yleisemmällä tasolla siten myös kansalaisten sananvapautta.

3.5. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Toimilupamaksun poistaminen vähentäisi Viestintäviraston hallinnollisia tehtäviä hyvin vähäisessä määrin. Esityksellä ei siten olisi merkittäviä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitystä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön 22 päivänä toukokuuta 2003 asettamassa parlamentaarisessa työryhmässä.

Työryhmän ehdotukset on selostettu tarkemmin kohdassa 1.1. Työryhmä luovutti raporttinsa 13 päivänä lokakuuta 2004 ja se lähetettiin lausunnolle yli 80 eri taholle. Lausunnon toimitti 51 lausunnonantajaa. Lausunnonantajien selkeä enemmistö suhtautui myönteisesti työryhmän loppuraportissa esitettyihin ehdotuksiin.

Lisäksi valtiovarainministeriön www.otakantaa.fi -sivuilla käynnistettiin kansalaiskeskustelu, joka oli avoinna kansalaisten näkemyksille 13 päivän lokakuuta 2004 ja 15 päivän marraskuuta 2004 välisen ajan. Keskustelu sisälsi 1520 viestiä ja niistä on tehty määrällinen ja laadullinen yhteenve-

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Yleisradio Oy:stä

6 §. Hallintoneuvoston tehtävät. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lueltavaksi hallintoneuvoston tehtävät. Momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi hallintoneuvoston velvollisuudesta valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja sekä määrätä hallituksen jäsenen palkkio. Hallituksen jäsenien kelpoisuudesta ja tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin uudessa 6 a §:ssä. Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan hallintoneuvosto ottaa sekä erottaa yhtiön toimitusjohtajan, jonka toimikausi on viisi vuotta, sekä vahvistaa hänen palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot. Toimitusjohtajan valinta ja vapauttaminen ehdotetaan siirrettäväksi hallituksen tehtäväksi.

Ehdotus momentin 2 kohdaksi vastaa voimassa olevan lain 3 kohdassa säädettyä. Ehdotetun hallintomallin mukaan hallintoneuvoston päätös tarvittaisiin edelleen laajoihin, koko yhtiön organisaatioon vaikuttavien muutosten tekemiseen. Yhtiön yhteiskunnallinen erityisintressi näkyisi erityisesti siinä, että hallintoneuvostolla olisi edelleen huomattavia yhtiön strategiaa ohjaavia tehtäviä.

Hallintoneuvoston tehtävänä olisi huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi momentin 3 kohtaan. Säännös vastaa asiasisällöltään nykyistä momentin 4 kohtaa ja 9 kohtaa, jossa todetaan hallintoneuvoston velvollisuus valvoa yhtiökokouksen päätösten täytäntöönpanoa. Hallintoneuvostolla olisi velvollisuus seurata julkisen palvelun ohjelmatoiminnan toteutumista. Hallintoneu-

voston velvollisuus huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi ei tarkoittaisi sitä, että hallintoneuvosto puuttuisi esimerkiksi päivittäiseen ohjelmatoimintaan. Siitä vastaisivat hallitus ja toimialajohtajat kukin omalta osaltaan.

Nykyisessä momentin 11 kohdassa säädetään hallintoneuvoston velvollisuudesta antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle. Vuonna 2004 annettiin ensimmäinen tällainen kertomus, joka käsitti yhtiön vuoden 2003 toiminnan tarkastelun. Momentin 4 kohta vastaisi asiallisesti nykyisessä 11 kohdassa säädettyä siten muutettuna, että hallintoneuvostolle ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus kuulla Saamelaiskäräjiä ennen kuin hallintoneuvosto antaa vuosittain yllä mainitun kertomuksen julkisen palvelun toteutumisesta. Kuulemisvelvollisuus koskisi ainoastaan kertomuksen erityisesti saamelaiselle väestölle suunnattuja palveluja käsittelevää osiota.

Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvosto päättää seuraavan vuoden talousarvion. Momentin 5 kohtaan ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että hallintoneuvosto päättäisi talouden ja toiminnan suuntaviivoista. Säännöksen nojalla hallintoneuvosto esimerkiksi hyväksyisi yhtiölle useamman vuoden kattavan strategisen suunnitelman, jonka puitteissa hallitus päättäisi kunkin vuoden talousarviosta. Hallintoneuvoston tehtävänä olisi edelleen tehdä valtioneuvostolle esitys televisiomaksun korotuksista. Esitys tehtäisiin yhtiön hallituksen esittelystä.

Ehdotus momentin 6 kohdaksi vastaa asiasisällöltään voimassa olevan momentin 7 kohtaa.

Momentin 7 kohdan mukaan hallintoneuvoston tehtävänä olisi valvoa yhtiön hallintoa

ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastusker-
tomuksesta. Säännös vastaa momentin nykyistä 8 kohtaa.

Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvosto voi ratkaista muitakin hallituksen sille alistamia asioita. Tätä vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin asiasisällöltään vastaavana, mutta sanamuodoltaan muutettuna.

Pykälän 3 momentin mukaan hallintoneuvosto on kutsuttava kuukauden kuluessa koolle käsittelemään nimettyä asiaa, milloin kolmasosa jäsenistä vaatii sitä kirjallisesti puheenjohtajalta. Säännös vastaa nykyistä pykälän 3 momenttia. Säännös rajoittaa osakeyhtiölaissa jokaiselle jäsenelle säädettyä oikeutta vaatia kokous kutsuttavaksi koolle, mutta sitä voidaan edelleen pitää tarpeellisenä yhtiön hallintoneuvoston toiminnan järjestämisen kannalta.

6 a §. *Hallitus*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin yhtiön hallituksen kokoonpanosta ja tehtävistä.

Pykälän 1 momentin mukaan Yleisradio Oy:llä tulisi olla hallitus, johon kuuluisi vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi nimenomainen kielto siitä, ettei hallituksen jäsen voi olla hallintoneuvoston jäsen eikä kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon. Hallituksen esitystä valmistellut parlamentaarinen Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010 -työryhmä suositteli hyvään hallintokäytäntöön viitaten, että Yleisradio Oy:n hallitukseen ei valittaisi jäseniä yhtiön toimintaa valvovista elimistä. Yleisradio Oy:n tulee toimia eduskunnan valvonnassa ja vastuulla, minkä vuoksi lakiin ei esitetä otettavaksi säännöksiä, jotka rajoittaisivat vapautta päättää yhtiön hallituksen jäsenistä ehdotettua laajemmin.

Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hallintoneuvoston tehtävänä on valita yhtiön hallitus siten, että se edustaa molempia kieliryhmiä ja riittävää asiantuntemusta julkisen palvelun tehtävien hoitamisessa. Asiallisesti vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi 6 a §:n 2 momenttiin. Hallintoneuvoston tulisi siten hallitusta valitessaan ottaa huomioon, että hallituksessa on molempien kieliryhmien edustus ja että halli-

tus omaisi riittävän monipuolista asiantuntemusta. Yleisradio Oy:n kohdalla kyseeseen voisivat tulla erityisesti julkisen palvelun tehtävään, yrityksen johtamiseen, talouteen, viestintään, viestintäteknologiaan sekä kulttuuri- ja sivistyselämän tuntemukseen liittyvä asiantuntemus. Yleisradio Oy:n toiminnan kannalta olisi tärkeätä, että hallituksen jäsenet edustaisivat mahdollisimman monipuolisesti eri alojen asiantuntemusta, siten että siihen olisi yhdistyneenä julkisen palvelun asiantuntemus.

Yhtiön hallinnon sujuvan käytännön toiminnan vuoksi olisi asianmukaista, että Yleisradio Oy:n yhtiöjärjestystä muutettaisiin siten, että hallintoneuvoston puheenjohtajalla olisi oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja käyttää siellä puhevaltaa.

Hallituksen tulisi pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot. Toimitusjohtaja ei toimessa ollessaan saisi olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen. Näin hallituksella olisi paremmin mahdollisuus valvoa toimitusjohtajan toimintaa osakeyhtiölaissa säädetyllä tavalla.

Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan hallitus valitsisi yhtiön muun ylimmän johdon sekä vahvistaisi heidän palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot. Hallitus siis valitsisi toimivan johdon. Hallitus tekisi yhtiön johdon valintaa koskevat ratkaisunsa toimitusjohtajan esittelystä. Yhtiön nykyisen käytännön mukaisesti hallitus voisi jatkossakin nimittää siten toimialajohtajat sekä toimitusjohtajan alaisina toimivat johtajat, kuten hallinto-, talous- ja teknisen johtajan. Toimialajohtajien alaisina toimivat ohjelmajohtajat nimittäisi edelleen toimitusjohtaja asianomaisen toimialajohtajan esittelystä.

Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan hallitus päättäisi vuosittain seuraavan vuoden talousarviosta. Nimenomainen maininta siitä, että hallituksen tehtävänä on päättää vuosittain talousarviosta on tarpeellinen hallintoneuvoston ja hallituksen välisen tehtävänjaon selkeyttämiseksi.

Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvoston tulee kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat. Yleisradio Oy:n asema yhteiskunnallista erityisintressiä

omaavana valtionyhtiönä ei edellytä, että tästä asiasta säädettäisiin osakeyhtiölaista poikkeavasti. Siten ehdotetaan, että pykälän 3 momentin 4 kohdassa säädettäisiin hallituksen tehtäväksi kutsua yhtiökokous koolle ja valmistella siinä käsiteltävät asiat.

Eduskunnalle annettavan julkisen palvelun toteutumista koskevan kertomuksen lisäksi yhtiöllä on voimassa olevan lain mukaan velvollisuus antaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että kertomuksen antaminen olisi hallituksen tehtävä. Kertomus sisältäisi lain 12 a §:n mukaiset tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävissä. Kuten edellä on todettu, hallintoneuvoston vuosittain eduskunnalle antama kertomus käsittelee julkisen palvelun velvoitteen toteutumista tarkoituksenmukaisuusnäkökulmasta. Hallituksen kertomus kuvaisi tarkemmin lainsäädännön noudattamisen arvioinnissa tarvittavia tietoja, kuten esimerkiksi tietoja siitä, onko yhtiölle valtion televisio- ja radiorahastosta tilitettyt varat käytetty yhtiölle määrätyn julkisen palvelun toteuttamiseksi tai miten televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n säännöstä lasten kehitykselle haitallisista ohjelmista on noudatettu.

7 §. *Julkisen palvelu.* Pykälän 2 momentin ensimmäiseen lauseeseen ehdotetaan tehtäväksi luonteeltaan kielellinen muutos. Ehdotettu muutos tarkoittaa 2 momentin sanamuotoa siten, että siitä ilmenee selkeästi, ettei luetteloa ole tarkoitettu tyhjentyväksi. Yhtiö voi toiminnassaan ottaa huomioon myös esimerkiksi muita kohderyhmiä, jos toiminta sisällöllisesti ja muutoinkin on sopusoinnussa yhtiön tehtävän ja 2 momentissa lueteltujen velvoitteiden kanssa.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin julkisen palvelun tehtävänä jokaisen Suomen oikeuspiirissä olevan osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksien tukeminen. Julkisen palvelun toiminnalla ei ole niinkään asiakkaita tai kuluttajia, vaan Yleisradio Oy:n ohjelmisto kohdistuu kansalaisiin. Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee olla läheisessä vuorovaikutuksessa kansalaistoiminnan

ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Lisäksi julkisen palvelun keskeinen tehtävä on Suomen kansalaisten ja kansalaisryhmien vuorovaikutuksen ylläpitäminen tavalla, joka tukee demokratiaa ja lisää suvaitsevaisuutta. Suomen kansalaiset ovat Euroopan unionin perustamissopimuksen mukaan samalla unionin kansalaisia, mikä tuo merkittävän näkökulman myös Yleisradio Oy:n tehtäviin. Käsite kansalaisen tulee tässä yhteydessä ymmärtää hyvin laajasti. Perustuslaissa on turvattu perusoikeudet kaikille Suomen oikeuspiirissä oleville henkilöille heidän kansalaisuudestaan riippumatta. Ehdotettu muutos toisi tämän selkeästi esiin myös julkisen palvelun tehtävän osalta.

Julkisen palvelun tulisi tukea kansanvaltaa ja kansalaisten aktiivisuutta ja osallistumista. Tätä koskeva muutos ehdotetaan lisättäväksi 2 momentin 1 kohtaan julkisen palvelun tehtäviin, koska yhteiskunnan nopea kehitys ja sen myötä mahdollisesti tapahtuva kansalaisten eriarvoistuminen tarvitsee vastapainokseen julkista palvelua tarjoavan tahon, joka yhtäläisin ehdoin tuo jokaisen saataville monipuolisesti tietoja, mielipiteitä ja keskustelua ja antaa näin mahdollisuuden vuorovaikutukseen. Nykyisen 2 momentin 1 kohdan velvoitetta vastaava säännös vähemmistö- ja erityisryhmien huomioimisesta ehdotetaan otettavaksi 2 momentin 5 kohtaan.

Yleisesti julkisen palvelun tehtävänä voidaan katsoa olevan kulttuurielämän rikastuttaminen kotimaisen kulttuurin, taiteen ja myös viihteen saralla. Nykyisen 7 §:n 2 momentin 2 kohtaan ehdotetaan muutettavaksi siten, että voimassa olevan lain 6 kohdassa todettu velvollisuus valmistaa ja tuottaa suomalaisia ohjelmia sisällytetään 2 kohtaan, johon se kokonaisuuden kannalta sopisi paremmin. Nykyisessä 6 kohdassa todettu velvollisuus lähettää suomalaisia ohjelmia ei olisi enää Yleisradio Oy:n lähetystoiminnan yhtiöittäminen ja Digita Oy:n perustamisen jälkeen tarpeellinen. Kohtaan ehdotetaan lisättäväksi uutena myös taidetta sekä virikkeellistä viihdettä koskevat velvollisuudet. Viihde on tärkeä ilmaisumuoto eikä sitä tule rajata pois Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnasta. Julkisen palvelun tehtävän suorittajana viihteeltä voidaan edellyttää tiettyä tasoa. Siten ehdotetaan, että julkisen palvelun tehtä-

vään kuuluisi virikkeellisen viihteen tuottaminen, luominen ja kehittäminen. Viime kädessä arvion viihteen tasosta tekevät kansalaiset. Yleisradio Oy:n ohjelmiston tasokkuutta voidaan mitata erilaisilla tutkimuksilla. Lisäämällä sana virikkeellinen tarjottavan viihteen luonnetta määrittelemään korostetaan sitä, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulisi olla myös tältä osin laadukasta.

Pykälän 2 momentin 3 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi kielellisten muutosten lisäksi siten, että siihen lisättäisiin tasa-arvonäkökohtiin ja lapsille suunnattuihin ohjelmistoihin liittyvä velvoite. Sanaa opiskelu tulisi muodolliseen opiskeluun viittavana laajentaa niin, että se elinikäisen oppimisen periaatteen mukaan kattaa kaiken oppimisen ja itsensä kehittämisen. Oppimiseen ja itsensä kehittämiseen mahdollisuuksien tarjoaminen voisi tarkoittaa muun muassa kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisestä. Ehdotettu määritelmä korostaisi sivistys- ja oppimisenäkökohtia koko ohjelmistossa ja yhtiön erityistä panostusta oppimista tukeviin opetusohjelmiin. Lasten osalta oman ohjelmatuotannon merkitys on korostunut, mutta toisaalta myös hankinnat esimerkiksi muista Pohjoismaista ovat tärkeitä. Myös lapsilla tulisi olla mahdollisuus korkeatasoiseen ohjelmistoon ilman mainontaa. Näin olisi tarpeen lisätä nimenomainen lasten ohjelmia koskeva kohta.

Julkisen palvelun yhtiönä Yleisradio Oy:llä on jo pykälä 1 momentin mukaan velvollisuus tuoda ohjelmistonsa jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Tästä huolimatta tasa-arvonäkökohtien painottaminen erityisenä julkisen palvelun ohjelmatoiminnan velvoitteena korostaisi sekä sukupuolisen tasa-arvon edistämistä että yleistä kansalaisten tasa-arvoista kohtelua.

Pykälän 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa säännöstä asiassällöltään vastaava kohta. Kohta on nyky muodossaan edelleen ajanmukainen ja tarpeellinen.

Pykälän 2 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että Yleisradio Oy:n julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille. Vel-

voite vähemmistö- ja erityisryhmien ohjelmatarjonnasta huolehtimisesta sopisi asiayhteytensä puolesta 5 kohtaan, jossa julkisen palvelun erityiseksi tehtäväksi todetaan suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden tukeminen. Voimassa olevassa laissa julkisen palvelun erityisinä tehtävinä vähemmistö- ja erityisryhmien huomioon ottamisesta on säädetty 2 momentin 1 kohdassa. Suvaitsevaisuuden tukemisella tässä yhteydessä tarkoitettaisiin muun muassa yritystä ymmärtää erilaisuutta ja kykyä nähdä siinä myönteisiä puolia sekä yritystä myös ymmärtää erilaisuuden syitä. Monikulttuurisuudella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä laajempaa kokonaisuutta kuin vain ohjelmatarjonnan sisältöä ja monipuolisuutta käsittelevää tekijää. Julkisella palvelulla on ensisijainen rooli vähemmistöjen kulttuurien edistämässä ja turvaamisessa.

Pykälän 2 momentin 6 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa. Nykyisessä 6 kohdassa todetaan julkisen palvelun erityisenä tehtävänä suomalaisten ohjelmien valmistaminen, tuottaminen ja lähettäminen sekä uutisten ja ohjelmien välittäminen Suomen ja ulkomaiden välillä. Yleisradio Oy:n ohjelmiston tulee ilmentää suomalaista kulttuuria ja identiteettiä. Yhtiö voi toiminnallaan lisäksi edistää eri kulttuurien vuorovaikutusta sekä tehdä suomalaista kulttuuria tunnetuksi ulkomailta. Ulkomaille suunnattu ohjelmatarjonta tulisi edelleen sisällyttää julkisen palvelun ohjelmatoimintaan. Sen sisältö ja laajuus jäisivät ehdotuksen mukaan Yleisradio Oy:n päätettäväksi.

Yleisradio Oy:n velvollisuus välittää viranomaistiedotuksia ja varautua yleisradiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa on edelleen ajankohtainen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta välttämätön tehtävä. Pykälän 2 momentin 7 kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 2 momentin 5 kohtaa. Termin yleisradiotoiminta muuttaminen televisio- ja radiotoiminnaksi on tarpeen, koska televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain tultua voimaan termi yleisradiotoiminta on vakiintunut termiksi televisio- ja radiotoiminta.

1.2. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta

Edellä yleisperusteluissa esitetyin perustein valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luku ehdotetaan kumottavaksi.

2. Voimaantulo

Jotta Yleisradio Oy:lle jäisi riittävästi aikaa järjestää hallintonsa uuden hallintomallin pohjalta laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti valtioneuvosto ei enää myönnä uusia analogisia ohjelmistolupia televisiotoiminnan harjoittamista varten. Voimassa olevien kaupallisten ja muiden analogisen televisiotoimiluvan haltijoiden toimilupaehtoja on muutettu valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti siten, että ne päättyvät 31 päivänä elokuuta 2007. Siten valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain toimilupamaksua koskevat pykälät eivät tule analogisen televisiotoiminnan osalta sovellettaviksi 31 päivänä elokuuta 2007 jälkeen. Lain 23 §:n mukaan toimiluvan haltija, jolle on myönnetty toimilupa harjoittaa televisiotoimintaa digitaalista signaalia käyttäen, ei ole velvollinen maksamaan toimilupamaksua ennen 1 päivää syyskuuta 2010. Hallituksen esityksen mukaan toimilupamaksusta luovutetaan kokonaan digitaalisen lähetystoiminnan osalta.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 26 §:n mukaan toimilupamaksu maksetaan kuukausittain kalenterikuukautta seuraavan toisen kuukauden 15 päivänä. Toimilupamaksun vuotuinen kokonaismäärä tarkistetaan toteutuneen toimilupamaksun perusteena olevan liikevaihdon perusteella kutakin kalenterivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. Tällöin toimiluvan haltijan tulee tilittää tilittämätön määrä tai Viestintäviraston tulee palauttaa liikaa tilitetty määrä. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2008, jol-

loin kaikki vuoden 2007 toimilupamaksuihin liittyvät tarkistustoimet on saatettu laissa säädetyllä tavalla päätökseen.

3. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

3.1. Yleisradio Oy:n julkinen palvelu ja sananvapaus

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia. Eräät ehdotetuista muutoksista ovat merkityksellisiä perustuslain perusoikeuksien näkökulmasta. Ehdotusta on tarkasteltava erityisesti perustuslain 12 §:n 1 momentissa säädetyin sananvapauden kannalta.

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt sananvapauden kannalta merkityksellistä sääntelyä ainakin lausunnoissaan PeVL 23/1993 vp (laki Oy Yleisradio-Rundradion Ab:stä), PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 8/2002 vp (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen) ja PeVL 54/2002 vp (verkkotunnuslaki).

Sananvapaus on perustuslaissa turvattu jokaiselle Suomen oikeudenkäyttöpiirissä olevalle henkilölle hänen kansalaisuuteensa katsomatta. Soveltamisalaltaan sananvapaus kattaa kaikki viestintätekniiset menetelmät ja ilmaisumuodot sekä kaikenlaiset tiedot, mielipiteet ja muut viestit niiden sisällöstä riippumatta. Myös viestintävälineet ja niiden sääntely kuuluvat sananvapauden piiriin. Sananvapautta koskeva perustuslain säännös kieltää viestien sisällön ennakkotarkastuksen ja muut ennakkollista estettä merkitsevät puuttumiset sananvapauteen. Perustuslain säännös ei estä sananvapauden käytön jälkikäteistä valvontaa rikos- ja vahingonkorvauslain säädännön keinoin, mutta se kuitenkin rajoittaa jälkikäteistäkin puuttumista sananvapauden käyttöön.

Sananvapauden keskeisenä tehtävänä on luoda edellytykset ihmisten osallistumiselle

poliittiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan sekä mahdollistaa julkisen vallankäytön kansanvaltainen kontrolli ja demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön avoin kansalaiskeskustelu. Ehdotus julkisen palvelun määritelmän muuttamisesta korostaa näiden tavoitteiden toteuttamista Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnassa.

Ehdotus vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Säännökset ovat ongelmattomia perustuslain sananvapauden kannalta, koska ehdotetut muutokset eivät vaikuta voimassa olevan lain peruslähtökohtiin eivätkä siten merkittävästi muuta Yleisradio Oy:n julkisen palvelun sisältöä tai laajuutta.

3.2. Valtion televisio- ja radiorahasto ja budjettivalta

Televisio- ja radiorahasto on perustuslain 87 §:ssä tarkoitettu talousarvion ulkopuoli-

nen rahasto. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt televisio- ja radiorahaston suhdetta perustuslain 87 §:ään ainakin lausunnoissa PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 23/1993 vp (laki Oy Yleisradio – Rundradion Ab:stä) ja PeVL 8/2002 vp (laki valtion televisio- ja radiorahastosta).

Ehdotettu muutos ei merkitse rahaston tai sen käyttötarkoituksen laajentamista eikä olennaista supistamista. Ehdotusta ei siten voida pitää ongelmallisena perustuslain 87 §:n kannalta.

3.3. Säättämisjärjestyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Yleisradio Oy:stä 22 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1380/1993) 6 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 6 § osaksi laeissa 746/1998 ja 396/2003 ja 7 § osaksi mainitussa laissa 746/1998 ja laissa 492/2002 sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

- 1) valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja sekä määrätä hallituksen jäsenen palkkio;
- 2) päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista;
- 3) huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi;
- 4) antaa Saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan julkisen palvelun toteutumisesta vuosittain kertomus eduskunnalle;
- 5) päättää talouden ja toiminnan suuntaviivoista;
- 6) tarkastaa ja hyväksyä hallituksen vuosikertomus;
- 7) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Hallintoneuvoston on lisäksi käsiteltävä muut hallituksen sille esittämät asiat.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallintoneuvosto koolle, jos vähintään kolmasosa jäsenistä vaatii sitä kirjallisesti ilmoittamansa asian käsittelemistä varten. Kokouskutsu on toimitettava kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä.

6 a §

Hallitus

Yhtiöllä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon.

Yhtiön hallituksen tulee edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä.

Hallituksen tehtävänä on:

- 1) valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen;
- 2) valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot;
- 3) päättää seuraavan vuoden talousarviosta;
- 4) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;
- 5) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

7 §

Julkinen palvelu

Yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

2.

Laki**valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan valtion televisio- ja radiorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 5 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Leena Luhtanen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Yleisradio Oy:stä 22 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1380/1993) 6 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 6 § osaksi laeissa 746/1998 ja 396/2003 ja 7 § osaksi mainitussa laissa 746/1998 ja laissa 492/2002 sekä lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

6 §

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

1) ottaa sekä erottaa yhtiön toimitusjohtaja, jonka toimikausi on viisi vuotta, sekä vahvistaa hänen palkkansa ja muut toimeen liittyvät ehdot;

1) valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja sekä määrätä hallituksen jäsenten palkkio;

2) valita yhtiön hallitus siten, että se edustaa molempia kieliryhmiä ja riittävää asiantuntemusta tämän lain 7 §:n mukaisten julkisen palvelun tehtävien hoitamisessa;

2) päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista;

3) päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista taikka yhtiön organisaation olennaista muuttamista;

3) huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi;

4) pitää huolta, että erityisesti julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi;

4) antaa Saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan julkisen palvelun toteutumisesta vuosittain kertomus eduskunnalle;

5) päättää seuraavan vuoden talousarvioista;

5) päättää talouden ja toiminnan suunta-
viivoista;

6) antaa valtuus yhtiön toiminimen kirjoittamiseen;

6) tarkastaa ja hyväksyä hallituksen vuosikertomus;

7) tarkastaa ja hyväksyä hallituksen vuosikertomus;

8) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta;

7) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta;

9) valvoa, että yhtiökokouksen päätökset pannaan täytäntöön;

10) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat; sekä

11) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle.

Hallintoneuvosto voi ratkaista muitakin hallituksen sille alistamia asioita.

Hallintoneuvosto on kutsuttava kuukauden kuluessa koolle käsittelemään nimettyä asiaa, milloin kolmasosa jäsenistä vaatii sitä kirjallisesti puheenjohtajalta.

(uusi)

7 §

julkinen palvelu

Yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä:

Hallintoneuvoston on lisäksi käsiteltävä muut hallituksen sille esittämät asiat.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallintoneuvosto koolle, jos vähintään kolmasosa jäsenistä vaatii sitä kirjallisesti ilmoittamansa asian käsittelemistä varten. Kokouskutsu on toimitettava kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä.

6 a §

Hallitus

Yhtiöllä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuuluu yhtiön muuhun ylimpään johtoon.

Yhtiön hallituksen tulee edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä.

Hallituksen tehtävänä on:

1) valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen;

2) valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot;

3) päättää seuraavan vuoden talousarvioista;

4) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;

5) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

7 §

Julkinen palvelu

Yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) tukea *toimivaa* kansanvaltaa tarjoamalla yhteiskunnallisista kysymyksistä monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja, myös vähemmistöryhmille ja erityisryhmille;

2) tukea, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria ja välittää sen tuloksia jokaisen saataville;

3) edistää ohjelmiston sivistävää luonnetta, tukea kansalaisten opiskelua ja tarjota hartausohjelmia;

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielisiä kansalaisia ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muille kieliryhmille;

5) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua yleisradiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa; sekä

6) valmistaa, tuottaa ja lähettää suomalaisia ohjelmia ja välittää uutisia ja ohjelmia Suomen ja ulkomaiden välillä.

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuden;

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.